

Scientology og 11. September 2001

Andersen, Peter Birkelund

Published in:
Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier

Publication date:
2006

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Andersen, P. B. (2006). Scientology og 11. September 2001. *Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier*, 45(Religion og Krig), 115-128.

- Nišević, Hazema, et al. 2003: *Vjeronauka za prvi razred osnovne škole. Vjeronaučni udžbenik, (= Religionsundervisning for grundskolens første klasse. Lærebog for religionsundervisningen)*, 6. rev. ed., Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, El-Kalem, Sarajevo.
- OHR 1996: »2nd Report«, *HR's Reports*, Office of High Representative in Bosnia and Herzegovina, Political Department, 10. juli 1996. (26.07.05: <http://www.ohr.int/other-doc/hr-reports/archive.asp?sa=on>).
- OHR 2000: »Meeting, Agreement«, *Education*, Office of High Representative in Bosnia and Herzegovina, Human Rights / Rule of Law, 10. maj 2000. (04.05.04: <http://www.ohr.int/ohr-dept/hr-rol/>).
- OSCE 2002: »Bosnia High Representative urges OSCE to take lead on education«, *OSCE Press Release*, Organization for Security and Co-operation in Europe Permanent Council, 4. juli 2002, Wien. (01.12.04: http://www.osce.org/news/generate.pl?php3?news_id=2567).
- OSCE 2003: *Report on the Work of the Inter-Entity Textbook Review Commission*, Organization for Security and Co-operation in Europe Mission to Bosnia and Herzegovina, Sarajevo. (Ikke publiceret).
- Ražin, Ivica 2003: *Za stolom ljubavi i pomirenja. Vjeronaučni udžbenik za treći razred osnovne škole, (= Ved kærlighedens og forsoningens bord. Lærebog for religionsundervisningen i grundskolens tredje klasse)*, 1. ed., Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, Kršćanska sadašnjost, Zagreb & Sarajevo.
- Rejić, Momčilo 2001: *Православна ејеронаука за четврти разред основне школе. Православна аитурлика (= Ortodoks religionsundervisning for grundskolens fjerde klasse. Ortodoks liturgi)*, 1. ed., Kateketskije Råd, Mosst Print Co., Banja Luka.
- Plan i program katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi, (= Plan og program for den katolske religionsundervisning i grundskolen)*, Biskupa Konferencija Bosne i Hercegovine, Kršćanska sadašnjost, Zagreb – Sarajevo, 2003.
- Poulton, Hugh 1994: *The Balkans. Minorities and States in Conflict*, Minority Rights Publications, London.
- Razum, Ružica 2003: *Ja sam put. Vjeronaučni udžbenik za prvi razred osnovne škole, (= Jeg er vejen. Lærebog for religionsundervisningen i grundskolens første klasse)*, 1. ed., Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, Kršćanska sadašnjost, Zagreb & Sarajevo.
- Vihovac, Slobodan 2001: *Православна ејеронаука за VIII разред основне школе. Православна етика, (= Ortodoks religionsundervisning for grundskolens 8. klasse. Ortodoks etik)*, 1. ed., Kateketskije Råd, Glas Srpski, Banja Luka.
- Ziemer, Christof (ed.) 2001a: »Kultur der Religionen« in *den Schulen in Bosnien und Herzegovina. Internationale Fachkonsultation zur Einführung eines Faches »Kultur der Religionen« in den Schulen in Bosnien und Herzegovina* 18.-21. März 2001 in Lidlja (Sarajevo). *Dokumentation*, ABRAHAM – Vereinigung für Interreligiöse Friedensarbeit & Goethe Institut, Sarajevo.
- Ziemer, Christof (ed.) 2001b: »Kultur der Religionen« in *den Schulen in Bosnien und Herzegovina. II. Seminar zum Curriculum für einen Unterricht über die Religionen in den Schulen in BiH* (»Kultur der Religionen«) 04.10.-06.10.2001 in Fojnica. *Dokumentation*, ABRAHAM – Vereinigung für Interreligiöse Friedensarbeit & Goethe Institut, Sarajevo.

Scientology og 11. september 2001¹

Af Peter B. Andersen

Denne artikel handler om Scientologys reaktioner på al-Qaedas angreb på tvillingetårnene i New York den 11. september 2001 og om Scientologys syn på den »krig mod terror«, som den amerikanske præsident Bush kort tid efter angrebet igangsatte, og som vi danskere i to omgange har deltaget og deltaget militært aktivt i, nemlig i Afghanistan og i Irak.

Jeg vil i artiklen forsøge at gå bag om de udpræget individuelle værdier, som ligger til grund for den terapi, Scientology udbyder, og i stedet søge at identificere nogle af de sociale overvejelser, der ligger bag terapien. Jeg vil argumentere for, at der er sammenhæng mellem de pacifistiske synspunkter, som Ron Hubbard forfægtede i 1950, og Scientologys reaktioner på »kriegen mod terror«.

De Scientologi-kirker, vi kender i dag, kan siges at have udspring i grundlæggelsen af den første Church of Scientology i USA i 1954, men denne udsprang selv af Scientology-grupper, der havde mødtes ihvertfald siden 1952. Disse var samlet om den terapiform, Dianetics, som Lafayette Ron Hubbard (1911-1986) havde udviklet i slutningen af 1940'erne og offentliggjort fra 1950. Der er tale om en lang og omfattende historie, og enhver, der kender til den sociologiske og religionshistoriske faglitteratur på området (fx Christensen 1997; Melton 2000; Wallis 1977; Wilms 2005) eller blot er bekendt med den almindelige offentlige debat om Scientology-religionen ved, at det drejer sig om en lang udvikling fra de oprindelige små grupper til en stor og stærk international organisation med mange forgreninger og underafdelinger.

Mange ved også, at Hubbard var en overordentlig flittig skribent, både som skønlitterær forfatter og i forbindelse med det arbejde, han gjorde i udviklingen af Scientology-religionen. Den sidste del fylder alene i en summarisk fortegnelse 69 sider (*What is Scientology* 1998:894-963). I det følgende vil jeg imidlertid kun trække på ganske få publikationer. Det drejer sig især om de tidlige publikationer om Dianetics (på dansk: Dianetik), Hubbards

bog om etik og en generel reference til det lille skrift, *The Way to Happiness* (1984) publiceret 1981, der viser den udvikling, hans syn på samfundet gennemgik i hans sidste år (Melton 2000). De, der kender til Scientology og bevægelsens udvikling, vil her bemærke, at jeg ikke i noget væsentligt omfang inddrager det specifikt religiøse materiale, der er karakteristisk for Scientology-religionen til forskel fra den tidlige fase af udviklingen af Dianetics (Christensen 1997). Det skyldes ikke, at dette materiale, hvor Hubbard yderligere understreger, at mennesket er et åndeligt væsen, er uvæsentligt for scientologerne i dag, tværtimod, men at den logik, der primært ligger bag scientologernes reaktioner på den 11. september 2001 og »krigen mod terror«, kan forstås ud fra det materiale, jeg har udvalgt.

Herudover vil jeg trække på de iagttagelser, jeg har kunnet gøre ved de såkaldte »events«, begivenheder, der er i denne sammenhæng refereret til festlige sammenkomster i Scientology-kirkerne, hvor de sidste års begivenheder, kampe og succeser præsenteres sammen med overordnede planer for det følgende år. Det drejer sig især om de to årlige begivenheder, Hubbards fødselsdag og årsmødet for IAS, International Association of Scientologists. Begge begivenheder afholdes centralt, Hubbards fødselsdag i umiddelbar tilknytning til den 13. marts på FLAG (Foundation Church of Scientology. Flag Ship Service Organization) i Clearwater, Florida, og IAS årsmødet den 11. oktober på Saint Hill Manor i Sussex i England. Begge arrangementer videofilmes og distribueres til de lokale afdelinger, og jeg har senere har haft lejlighed til at se dem i København, hvor jeg et antal gange er blevet inviteret ind af danske scientologer, når de fejrer begivenhederne. Invitationerne skyldes, at jeg i en årrække i forbindelse med min forskning har lavet en undersøgelse af Scientology-kirkens virke, men i princippet er det offentlige begivenheder, selvom de normalt ikke annonceres til mange andre end scientologer. Anderledes offentlig var den »briefing«, som David Miscavige, en af de centrale ledere af Scientology, i 2000 gav »leaders in the fields of the arts, entertainment, commerce and government« (Miscavige 2004, Title 1, Ch. 1) ved et åbent-hus-arrangement, der blev afholdt på 35-årsdagen for åbningen af Scientology Celebrity Centre i Hollywood. En briefing, som Scientology-kirken senere har vist helt eller delvist ved deres selvpræsentationer i kirken, og i øvrigt rundhåndet har uddelt kopier af på DVD. Desuden har en række samtaler med medarbejdere fra Scientology-kirkens informationsafdeling og andre scientologer opklaret mange ting, og dem vil jeg selvfølgelig også trække på i det følgende.

Man vil bemærke, at jeg har tænkt mig at tale om Scientology's reaktioner på et institutionelt plan. Som bekendt består enhver social institution af et antal mennesker, og der er næppe religionsforskere, der i dag i simpel form vil tilslutte sig Émile Durkheims gamle antagelse om en kollektiv bevidsthed (Durkheim 1961). Når jeg alligevel har valgt at gå til materialet på et institutionelt niveau, skyldes det, at ledere, der tegner institutionen, netop har formuleret reaktionerne på et institutionelt niveau, her især David Miscavige, som er formand for bestyrelsen i Religious Technology Center. De centrale informationsmedarbejdere har over for mig tilsluttet sig hans syn på begivenhederne og støtter i høj grad de strategier, han har skitseret for fremtiden. Men det forhindrer jo ikke, at der er andre scientologer, der har andre fortolkninger af begivenhederne. Det centrale punkt er, at Scientology med udgangspunkt i Ron Hubbards tanker har forholdt sig mere eller mindre kritisk til »krigen mod terror«, men eftersom vi ved, at »krigen mod terror« har delt befolkningen i mange lande i klart polariserede grupper for eller imod, så kan der i en stor organisation som Scientology sagtens være plads til, at nogle scientologer er for krigen, selvom organisationen som sådan taler imod den.

Først nogle ord om baggrunden for Scientology's og Hubbards placering i forhold til hans samtids psykologi og psykiatri, sådan som han præsenterer dem i sine tidlige værker om Dianetics. I 1950 udgav han artiklen »Dianetics: The Evolution of a Science« i tidsskriftet *Astounding Science Fiction*, og senere samme år publicerede han bogen *Dianetics: The Modern Science of Mental Health*.

Selvom Dianetics som terapi klart er inspireret af samtidens psykologi, lægger Hubbard allerede på et tidligt tidspunkt paternalistisk overlegent afstand til en række klassiske psykologer. Han skrev bl.a.:

I tried, on the off chance that they might be right, several schools of psychology – Jung, Adler, Even Freud. But not very seriously because over half the patients on the rolls had been given very extensive courses in psychoanalysis by experts, with no great results. The work of Pavlov was reviewed in case there was something there. But men aren't dogs. Looking back on these people's work now, a lot of things they did made sense. But reading their work and using it when one did not know, they didn't make sense, from which can be concluded that rearview mirrors six feet wide tell more to a man who is driving with a peephole in front than he knew when he was approaching an object. (Hubbard 2002 (1950):38)

Et af de elementer hos psykologerne, Hubbard gjorde op med, var antagelsen af eksistensen af »unconsciousness« eller et »unconscious mind«. I stedet opdelt han sinnet i det analytiske og det reaktive sind. Det sidste bærer indtrykkene af negative begivenheder (»engrams« eller »engrammer«), der indeholder oplevelser af fysisk smerte og bevidstløshed, som individet har været udsat for helt tilbage fra 24 timer efter undfangelsestidspunktet og indtil nutiden, og indtryk i det reaktive sind kan påvirke det analytiske sind til »aberrations«, der vil sige afvigelser fra rationel adfærd. En anden og væsentlig forskel var, at Hubbard gjorde op med mange psykologers antagelse om, at mennesket basalt er egoistisk. I stedet understregede han, at mennesket basalt er godt, og at mennesket – når det havde gennemgået terapien, alle aberrationer var fjernet, og det havde opnået tilstanden »clear« – ville handle moralsk godt. (Hubbard 2002:33)

Ligesom mange andre antager Hubbard, at mennesket har drifter, men i opgøret med Freud vælger han at kalde dem dynamikker, som alle er rettet mod overlevelse. I Dianetics antager han eksistensen af fire forskellige dynamikker, der hver for sig er udledte, eller i hans terminologi er udviklede, af overlevelsesdynamikken. Det drejer sig om (1) »Individets drift mod optimal overlevelse for sig selv«, (2) »Individets drift mod optimal overlevelse gennem kønsakten og det at få og opdrage børn«, (3) »Individets drift mod overlevelse for gruppen«, og (4) »Individets drift mod optimal overlevelse for hele menneskeheden«, (Hubbard 1988:40-41). Hver af disse fire dynamikker omfatter tillige »alle livs- og energiformer der er indbyrdes afhængige for at overleve«, og hertil føjes for den 3. og 4. dynamiks vedkommende »udbredelsen« og den pågældende dynamiks indflydelse på kultur – i det sidste tilfælde altså menneskehedens kultur.

Hubbard indrømmede, at de enkelte dynamikkers drift mod overlevelse i teorien kunne lede til konflikt mellem de forskellige dynamikkers overlevelse, men for så vidt det var tilfældet, mente han, at det måtte skyldes »aberration«. I tilfælde af, at mennesker var clear'ede for alle engrammiske aberrationer, ville de agere optimalt på alle dynamikker samtidig.

Now, it happens that these four dynamics can be seen to compete, one with another, in their operation within an individual or a society. There is a rational reason for this. The phrase »social competition« is a compound of aberrated behavior and sentient difficulties.

Any man, group or race may be in contest with any race, group or man and even in contest with sex on an entirely rational level. (Hubbard 1985:40)

For Hubbard var løsningen på dynamikkernes indbyrdes konkurrence at opnå det største fælles gode. Han præsenterede det selv i form af en ligning.

The equation of the optimum solution would be that *a problem has been well resolved which portends the maximum good for the maximum number of dynamics*. That is to say that any solution, modified by the time available to put the solution into effect, should be creative or constructive for the greatest possible number of dynamics. The optimum solution for any problem would be a solution which achieved the maximum benefit in all the dynamics. This means that a man, determining upon some project, would fare best if he benefited everything concerned in the four dynamics as his project touched them. He would then have to benefit himself as well for the solution to be optimum. In other words, the benefiting of the group and mankind dynamics but the blocking of the sex dynamic and the self dynamic would be much poorer than the best solution. The *survival conduct pattern* is built upon this equation of the optimum solution. It is the basic equation of all rational behavior and is the equation on which a clear functions. It is inherent in man. (Hubbard 1985:40-41)

Illustrerende onsatte han overlevelsespotentialer på de forskellige dynamikker i forskellige emotionelle zoner:

Very unprecise, but nevertheless descriptive, names have been assigned to these zones. Zone 3 is one of general happiness and well-being. Zone 2 is the level of bearable existence. Zone 1 is one of anger. Zone 0 is the zone of apathy. (Hubbard 1985:28)

I Dianetics blev dette til en form for toneskala, som så kan bruges til at identificere det niveau, en given mental tilstand befinder sig på:

Just above death, which is 0, would be the lowest mental apathy or lowest level of physical life, 0.1. A tone 1, where the body is fighting physical pain or illness or where the being is fighting in anger, could be graded from 1.0, which would be resentment or hostility, through tone 1.5, which would be a screaming rage, to a 1.9, which would be merely a quarrelsome inclination. From tone 2.0 to tone 3.0 there would be an increasing interest in existence, and so forth. (Hubbard 1985:28-29)

I løbet af en dag vil en almindelig person veksle på niveauer fra 0.5 to 3.5, hvorimod en clear vil befinde sig på omkring 4. På grund af dynamikkernes indbyrdes afhængighed vil en bevægelse nedad på én af de overordnede dynamikker få individer og grupper af personer til at bevæge sig nedad på alle de andre dynamikker. Hubbard formulerede det som »the equation of 'im-moral pleasures'«, (Hubbard 1985:30), altså »den beregnede risiko ved de 'umoralske glæder'« (Hubbard 1988:32), der går ud på, at enhver umoralsk

handling begået til gavn for ens egen glæde vil lede til undertrykkelse af nogle andre personers mulighed for overlevelse.

When a race or an individual drops into the second zone, as marked on the chart, and the general tone ranges from the first zone barely into the third, a condition of insanity ensues. Insanity is irrationality. It is also a state in which nonsurvival has been so closely approached continually that the race or the organism engages in all manner of wild solutions. (Hubbard 1985:30-31)

Og her er vi fremme ved, hvorfor Scientology forholder sig kritisk til »krigen mod terror«. Allerede i *Dianetics: The Modern Science of Mental Health* fra 1950 skrev Hubbard:

Contagion of aberration is never more apparent than in that social insanity called war. Wars never solve the need of wars. Fight to save the world for democracy or save it from Confucianism and the fight is inevitably lost by all. (...) A society which advances into a war as a solution of its problems cannot but depress its own survival potential. No government ever permitted to enter a war without costing its people some of their liberties. The end product is the apathy of a ruling priesthood, where mystery and superstition alone can band the insane remnants of the people together. (...) A democracy engaging in war has always lost some of its democratic rights. As it engages in more and more wars, it eventually comes under the command of a dictator (rule by a single engram). The dictator, forcing his rule, increases the aberrations by his activity against minorities. Revolt begins to follow revolt. Priesthoods flourish. Apathy awaits. And after apathy comes death. So went Greece, so went Rome. So goes England. So goes Russia. And so goes the United States and with it goes mankind. (Hubbard 1985:152)

Fra tone 2 og derunder er individer tilbøjelige til at bevæge sig videre nedad imod ødelæggelse, men andre vil være i stand til at gribe ind, og antagelsen er, at de – hvis det drejer sig om en forsvarligt uddannet auditor eller en anden person, som mestrer de teknikker, som Hubbard har udviklet – vil være i stand til at redde vedkommende. I den nærværende sammenhæng er krig en kollektiv begivenhed på et kritisk niveau. På toneskalaen beskrives krigens kritiske niveau:

War is an international tone 1. It is no more rational than any individual who, reaching a general and chronic tone 1, is placed in an institution or, temporarily tone 1, commits some crime and is there after imprisoned. But there is no goal to societies; there is at this time only death and so they die and so they have died. (Hubbard 1985:433)

Scientologys reaktion på 11. september 2001

En ting er imidlertid Hubbards veldokumenterede og vedholdende modstand mod krig under enhver form, noget andet er, hvordan scientologer reagerede på den konkrete »krig imod terror«. Det kan eksempelvis nævnes, at Hubbards indstilling til statsmagter og regeringer har været svingende fra en ekstrem ringe tillid i en periode i 1960'erne og 1970'erne til et mere afklaret synspunkt, som kom til orde i *The Way to Happiness* fra 1981, så her er der plads til at vælge forskelligt inden for grundlæggerens autoritative skrifter.² Det institutionelle svar på »krigen imod terror« har imidlertid været mere eller mindre kritisk helt i overensstemmelse med Hubbards indstilling til krig, og mange scientologer har også udtrykt deres afstandtagen.

På lokalt plan har scientologer rundt omkring i verden engageret sig i kampen imod »krigen imod terror«. Ved fredsdemonstrationen i København den 15. marts 2003 delte danske scientologer således løbesedler ud, som var mærket med teksten:

L. Ron Hubbard, Founder of the Scientology religion, wrote, »Wars never solve the need of wars... the quarrel of society with society, nation with nation, has many causes, all of them more or less irrational. There have been many times when one society was forced to crush another less sentient than itself. But with each clash, new traumas were born both in the international scene and with the societies themselves. There is no problem in the world today which cannot be resolved by reason alone«.

Despite the escalated situation, we urge the President of the United States and other world leaders to make it their priority in finding a solution to the Iraqi crisis – a solution that does not bring about human suffering and loss of life.³

Dette er helt i overensstemmelse med organisationens officielle reaktion på angrebet på tvillingetårnene. Ved de årligt tilbagevendende begivenheder, hvor scientologerne fejrer deres angivelige fremgang, blev det umiddelbart efter 11. september 2001 (såvel som siden) slået fast, at de frivillige Scientologi-hjælpere, Scientology Volunteer Ministers, gjorde en stor indsats i dagene umiddelbart efter angrebet. En indsats, der bl.a. bestod i at behandle de brand- og politifolk, der arbejdede på stedet, med de afgiftningsteknikker, som Ron Hubbard har udviklet.⁴ David Miscavige har igen og igen talt om den 11. september 2001 som et »wake up call«: »The events of September 11 served as a wake up call for all of us. When one must worry in today's modern world about the safety of its citizens, when one's solutions are limited to the use of military might it is obvious that the problems we face they

run much deeper». (Miscavige 2004, Ch. 1). En vending, der kan tolkes apokalyptisk i den forstand, at verden er på en kurs mod destruktion, men i Scientology har den en helt anden betydning.

Efter Miscaviges indslag ved den officielle fejring af Ron Hubbards fødselsdag 2002 kommenterede en scientolog stemningen, da vi havde set det sammen:

Det er tydeligt, hvad et engram på 4. dynamikken betyder for verdenen. Det påvirker os alle sammen, fordi det var så meningsløst. Skaden blev begrænset rent fysisk. Det var ikke en atomkrig – men det skader på dynamikken, og det betyder, at det haster. Vi er ikke en dommedagsreligion, der tror på Harmagedon. Vi kigger på, hvad der er nu. (Scientolog, ved fejringen af Ron Hubbards fødselsdag, København, 23. marts 2002)

Så Scientologys svar er netop ikke en »krig imod terror« og i og for sig heller ikke kollektiv politisk handling, men at de enkelte scientologer skal gå ud med Ron Hubbards teknikker og hjælpe verden, således at »aberrationerne« kan klares nedefra.

Look around the world today. What would you hear? What can I do about it? I am just me. Therein lies the real problem. For the truth of the matter is that just me – and we – are the most powerful force on this earth. (Miscavige 2004, Title 1, Ch. 2)

Den virkelige terroralarm ses som truslerne mod folks mentale helbred, her illustreret med truslerne mod børnenes fremtid: »What about raising a child today? If it is not the drugs, it is the all too common worry that they actually get an education. That is the real terror alert and it is a caught« (Miscavige 2004, Title 01, Ch. 2). Så indsatsen består i at oprette narkotikaafvænningsprogrammer gennem Narconon, forbedre læsundervisningen og bekæmpe kriminalitet i fængslerne gennem rehabiliteringsprogrammet Criminon: »I am speaking about the real Four Horsemen of the Apocalypse that plague this earth: drugs, illiteracy, crime and immorality« (Miscavige 2004, Tit. 01, Ch. 04). Forbindelsen til terroregrebet den 11. september etableres direkte i hans præsentation af Narconon:

That is why we formed the Narconon network and that is why Scientology continues to sponsor the opening of new centres. (...) Well, a 14 percent success rate is considered a norm and a 20 percent success rate is considered huge in most rehab programmes. Study shows that Narconon achieves an almost 80 percent success rate. And let's face it is going to take a lot of rehab to truly end this epidemic. That is why in the aftermath of 9/11 the Church sponsored the establishment of a new international

Narconon centre in Arrowhead Oklahoma. It is the largest rehab centre in the country, but more important it serves as the training facility for drug rehab professionals to learn these techniques and so to generate the establishment of centres of a global basis. And let me be clear. This is not a faith based programme. It is open to people of any nationality or religion and it has already included the training of others from Hindu to Christians. Since Arrowhead's opening Narconon has seen its greatest expansion in its 38 years history and with new rehab drug prevention centres opening from Idaho to Michigan, Argentina to Pakistan and even at places like Costa Rica, Ghana, Macedonia and Latvia it is now 137 centres in 37 countries. The point is, we don't just think help is possible, we know it is, and when it comes to the drug problem we are doing something about it. (Miscavige 2004, Title 1, Ch. 3)

Miscaviges kobling mellem september 9/11 og narkomisbrug skal imidlertid også ses i lyset af Scientologys mangeårige kamp mod den etablerede psykiatri og dennes angivelige anvendelse af forskellige former for narkotika – en kamp, som er blevet yderligere aktualiseret som følge af scientologernes fortolkning af et antal internationale terrorehandlinger inden for det seneste årti. I Scientologys *Freedom Magazine* har man i en række artikler søgt at påvise den rolle, som såkaldte »terror doctors« og »psycho-terrorists« (dvs. psykiatere og psykologer, der anvender »mind-altering, entoxicating drugs« og »chemical lobotomy«) angiveligt skulle spille i de forskellige terrornetværk, primært al-Qaeda.⁵

Scientologys ekspansion

Hvor Scientologys mål er at løfte verden ud af krigens toneleje og den deraf følgende døds spiral, så betyder læseprogrammet, sprogundervisning, narkotikamisbrugs- og kriminalitetsafvænnning jo ikke i sig selv, at der bliver flere scientologer, og det er langt fra alle dem, der succesfuldt gennemfører et program, der siden går hen og bliver scientologer.⁶ Set i lyset af det, som scientologerne opfatter som en forværret sikkerhedssituation i verden og et tilsvarende mere påtrængende behov for at komme de aberrationer, der er ansvarlige for denne situation, til livs, er det derfor værd at kaste et blik på medlemsrekrutteringen. Ikke mindst fordi den relaterer sig direkte til Ron Hubbards gamle ønske »clear the world« og til det faktum, at Scientology regelmæssigt fremfører, at Scientology er verdens hurtigst ekspanderende religion. Denne angivelige ekspansion er med andre ord også et vigtigt element i scientologernes selvforståelse.

Nu er det sådan, at Scientologis medlemsbegreb er meget åbent, og at der kun undtagelsesvist er foretaget medlemstælling, så det er ikke muligt ud fra medlemstallet at vurdere denne angivelige ekspansion. En indikator kan derimod muligvis etableres i forbindelse med Hubbards »fødselsdagsønske«, som scientologerne årligt søger at opfylde ved deltagelse i »the birthday game« op til hans fødselsdag. Spillet går ud på at finde frem til, hvilken enhed der har den største ekspansion, og vinderne bliver så fejret ved fødselsdagen, holder tale om, hvordan de har haft udbytte af Hubbards teknikker og om, hvordan deres medarbejdere har hjulpet netop deres del af organisationen til det fremragende resultat. Eftersom Scientology på den ene side består af organisationer på så forskellige niveauer som Continental Liaison Office, der opererer internationalt, og såkaldte »org'er« (ordet er en intern scientologisk standardforkortelse for organisationer eller grupper), der er meget små og lokale, og på den anden side omfatter mange forskellige aktiviteter former lige fra internationale initiativer iværksat af Church of Scientology International til de forskellige lokale sociale hjælpeprogrammer, som ligger uden for kirken, er grundlaget for fødselsdagsspillet ganske kompliceret. De konkrete regler er udviklede og involverer mange forskellige måder at tælle ekspansion på.⁷ Hvorom alting er, så betyder det, at Scientologys ekspansion årligt opgøres ved hjælp af adskillige parametre. En lang række af disse er sammentalt for udvalgte år i publikationen *What is Scientology?* (1998:549-601), men udgivelsen er fra før 2001, så den tillader os desværre ikke at vurdere de sidste år. Jeg er derfor taknemmelig for, at Scientologi-kirken i København har stillet nye tal til rådighed for mig til denne artikel.

På denne baggrund fremtræder Scientology utvivlsomt som en religion i ekspansion. En lang række officielle institutioner verden over benytter angiveligt nogle af de teknikker, der er udviklet af Ron Hubbard, i den ene eller den anden form, og Scientology kan berette succesfulde ekspansionshistorier om store nationer, der benytter teknikkerne i kriminalitetsbekæmpelse eller til uddannelse. Ser vi på det, som Scientology selv betragter som sine religiøse aktiviteter, så vokser antallet af nystartere i Scientology år for år (tabel 1), ligesom antallet af nye grupper (org'er), missioner og kirker er i stærk vækst (tabel 2). Men ser man på relationen mellem de to, så viser det sig, at antallet af nystartere er under gradvis udfaldning i forhold til den institutionelle vækst (tabel 3).

Tabel 1: Nystartere i Scientology på verdensplan i enkelte år.

År	1970	1980	1997	1999	2004
Nystartere	87.045	150.942	493.685	642.596	1.600.000

Oplysninger om årene 1970-1997 er baseret på tabellen »Number of People Participating in Scientology for the First Time (per Year)«, *What is Scientology?* (1998:554), år 2004 på oplysninger om »new publics were starting up the Bridge to Total Freedom« i et notat, Ad Wulfo havde forberedt til et møde i Scientology i København 27. april 2005.

Tabel 2: Kirker, missioner og grupper på verdensplan i enkelte år.

År	1950	1960	1970	1980	1990	1997	2001	2004
Antal	5	11	118	328	832	1811	1543	5083

What is Scientology? (1998:551), de følgende år på oplysninger om »Churches, missions and groups« fra Scientology i København.

Tabel 3: Nystartere i Scientology pr. institution på verdensplan i enkelte år. (Beregnet på basis af tabel 1 og 2).

År	1970	1980	1990	1997	2004
Antal	738	460	593	355	315

Nu har der i religionssociologien været stærk kritik af at regne fra antallet af organisatoriske enheder til religiøse gruppers gennemslagskraft (Wallis & Bruce 1986:47-80). En kritik, der bl.a. går på, at man ikke fra antallet af adresser kan slutte til antallet af involverede personer. Hvilket i Scientologys tilfælde er så meget mere klart, som det drejer sig om et både religiøst og organisatorisk hierarki, hvor de enkelte medlemmer i løbet af et fuldt terapeutisk forløb i Scientology vil bevæge sig gennem et antal niveauer i terapier og dermed også i organisationen, eftersom ikke alle niveauer af terapier og kurser udbydes i alle kirker og afdelinger. Ikke desto mindre er det – med forbehold for de opgivne tals pålidelighed – rimeligt at antage, at Scientology er ved at gå fra en ekspansionsfase til en konsolideringsfase.⁸ En konsolideringsfase, der skal forstås således, at institutionerne jo også skal servicere alle de scientologer, der allerede er medlemmer.⁹ I denne forstand kan det relative fald af nystartere per år tolkes som en del af en organisatorisk succes.

Dette spørgsmål ligger imidlertid ud over denne artikels formål. Her har det primært været hensigten at vise, at det pacifistiske grundlag, der lå bag Ron Hubbards Dianetics-terapi, fortsat har betydning for Scientology's respons på problemer i verden, og det kan der ikke længere være tvivl om.

Scientology's forskellige bestræbelser på at afmontere »krigen mod terror« skal altså ses i et større og mere sammensat perspektiv, men de er ikke desto mindre i fuld overensstemmelse med og kan derfor også legitimeres med henvisning til Ron Hubbards oprindeligt individuelt orienterede strategi, der med udgangspunkt i de enkelte individer og deres personlige psykiske tilstande søger at forbedre disse hen imod større rationalitet. Dette vil ifølge Hubbard have til følge, at reduktionen af de samlede irrationelle handlinger alt i alt vil forbedre samfundets og verdens chancer for at overleve. I denne logik kan de krige, statslederne erklærer, standses ved, at Scientology når tilstrækkeligt mange enkeltpersoner, og når de hver for sig opnår et højere niveau af rationalitet, vil det samlede resultat af hver deres individuelle »drift mod optimal overlevelse for menneskeheden« (altså 4. dynamikken, som fremstiller tidligere) forhindre krig. For at det skal lykkes, må Hubbards teknikker ifølge scientologerne udbredes mest muligt, og under indtrykket af en kollektiv trussel mod verden i form af såvel forskellige terrorhandlinger som »krigen mod terror« er det nødvendigt at handle hurtigt. Set i det perspektiv får Scientology's fokusering på bevægelsens ekspansion naturligvis en yderligere dimension.

Noter

1. Denne artikel udspringer af et videre forskningsarbejde med Scientology-kirken i Danmark, som blev indledt af lektor Merethe Sundby, og som det daværende Institut for Religionshistorie, Københavns Universitet, efter hendes død bad mig afslutte. En spørgeskemaundersøgelse, *Scientologyundersøgelsen III*, som har modtaget støtte fra Statens Humanistiske og Samfundsvidenskabelige Forskningsråd indgår også i undersøgelsen og er delvist publiceret tidligere.

Der skal her rettes en tak til Scientology, som har støttet op om undersøgelsen og stillet materialer til rådighed. Blandt enkeltpersoner i Scientology skal en særlig tak rettes til Karna Jensen, Anette Refstrup og endelig til Ad Vultro, som til brug for denne artikel be-redvilligt har opdateret statistiske oplysninger om Scientology. Generelt er citater anført på originalsproget, men enkelte steder, som f.eks. ved omalen de fire dynamikker, er de danske oversættelser fra engelsk benyttet for at få argumentationen til at stå klarere frem. I det følgende anvendes de danske betegnelser, Scientology, Scientology-kirken og Dianetik, kun hvor der er tale om danske forhold.

2. Det var scientologer, der tillagde Ron Hubbard titlen »Founder«. Mh. Hubbards kritik af statsmagter er et udvalg genoptrykt i Hubbard 1997.
3. Personlig meddelelse fra Anette Refstrup, informationsmedarbejder i Scientology-kirken, den 30. april 2005. En mere indirekte kritik af USA's militære engagement i Mellemøsten kommer til udtryk i Thomas G. Little & Linda Amatos artikel »Ill Wind. Desert Storm Blows Back with a Fury« i Scientology's *Freedom Magazine* (vol 35, 1), der beskæftiger sig med følgerne af og den angivelige hemmeligholdelse af det såkaldte »Gulf Syndrom«, dvs. effekten af brugen af biologiske våben og giftgasser (<http://www.freedommag.org-21/12/2005>)
4. (Trykt dokumentation, f.eks. *Effektiv hjælp* 2004:14-15). Scientologernes hjælpeaktion beskrives i *Freedom Magazine* vol 34, 1 (<http://www.freedommag.org-21/12/2005>)
5. Jf. bl.a. artiklerne »The Terror Doctors« (vol 36, 2) og »Behind the Terror« (vol 34, 1) i *Freedom Magazine* (<http://www.freedommag.org-23/12/2005>)
6. Statistikken er problematisk. Scientology angiver selv, at 38,5 procent af scientologerne på internationalt plan havde prøvet/brugt »street drugs«, før de gik ind i Scientology (*What is Scientology?* 1998:78), men det betyder jo ikke nødvendigvis, at de er blevet introduceret til Scientology gennem Narconon. I Danmark har en del mødt Scientology gennem Narconon, men derfor er det formodentlig alligevel kun en lille del af Scientology's 500 kerne-medlemmer, der er kommet ind denne vej. Noget egentligt statistisk overslag kan jeg imidlertid ikke etablere.
7. De konkrete overslag over Scientology's medlemstal og ekspansion varierer indtil der ekstremer (Se f.eks. Pade 1999:345 og Willms 2005:90-94).
8. Anette Refstrup har i brev af 5. september 2005 gjort mig opmærksom på, at det ud fra Ron Hubbards organisationsopfattelse netop ikke kan forstås som en konsolideringsfase, men som en overgang mellem forskellige faser i en organisations udvikling, og at Scientology nu bevæger sig ind i »publikumsfasen«. Organisationsovervejelser, som jeg håber at kunne redegøre mere fylldigt for på et senere tidspunkt.
9. Der er dog uklart, hvor mange nystartere, der fastholder deres tilknytning til Scientology, og hvor længe.

Litteratur og andet materiale

DVD:

(David Micavige) © 2004. *This is Scientology. An Overview of the World's Fastest Growing Religion. An Exclusive Briefing by Mr. David Micavige. Chairman of the Board Religious Technology Center. Given at the Occasion of the 35th Anniversary of the Church of Scientology Celebrity Centre International*, USA: Golden Era Productions.

Trykte referencer:

Christensen, Dorthe Refslund 1997: *Scientology. Fra terapi til religion*, Gyldendal, København.
 Durheim, Emile 1961: *The Elementary Forms of the Religious Life*, Collier Books, New York.
Effektiv hjælp 2004: Copyright: CSI (Church of Scientology), (trykkested er ikke angivet).
 Hubbard, Lafayette Ron 2002 (1950): »Dianetics: The Evolution of a Science«, i tidsskriftet *Astounding Science Fiction*, New Era Publications, København.

- Hubbard, Lafayette Ron 1997: *The Humanitarian. Freedom Fighter. Articles and Essays*, (USA): Copyright: L. Ron Hubbard Library.
- Hubbard, Lafayette Ron 1988: *Dianetik: Den moderne videnskab om mental sundhed*, New Era Publications, København.
- Hubbard, Lafayette Ron 1985: *Dianetics: The Modern Science of Mental Health*, Bridge Publications, Los angeles.
- Hubbard, Lafayette Ron 1984: *The Way to Happiness. A Common Sense Guide to Better Living*, New Era Publications. København.
- Melton, J. Gordon 2000: *The Church of Scientology*, Signature Books, USA.
- Pade, Mikkel, med bidrag af Dorit Wium-Andersen og Helle Hinge 1999: *Nye religiøse bevægelser i Danmark*, Gyldendal, København.
- What is Scientology? The Comprehensive Reference on the World's Fastest Growing Religion* (1998): Bridge Publications, Inc., Los Angeles.
- Wallis, Roy 1977: *The Road to Total Freedom. A Sociological analysis of Scientology*, Columbia University Press, New York.
- Wallis, Roy & Steve Bruce 1986: *Sociological Theory, Religion and Collective Action*, The Queen's University, Belfast.
- Willms, Gerald 2005: *Scientology. Kulturbemærkningen jenseis der Devianz*, Transcript Verlag, Bielefeld.

Fra sørgemarch til sejrmarch

Slaget ved Fredericia og dansk civilreligion i en globaliseringstid

Af Margit Warburg

I religionssociologien har vi mere eller mindre intenst beskæftiget os med globalisering siden midten af 1980'erne.¹ Men som enhver kan konstatere fra dagspressen og den politiske debat, er emnets aktualitet ikke aftaget siden – tværtimod; slagteriarbejdere i Vendsyssel, soldater i Irak, aktionærer i Mærsk og tsunami-ofre i Thailand er eksempler på danskere, som har oplevet globalisering på godt og ondt.

Eksemplerne antyder noget centralt ved globaliseringen, nemlig at den i konkrete situationer er *lokal*, samtidig med at det lokale bliver inddraget i globalt rækkende sammenhænge af økonomisk, politisk eller kulturel art. Lokalt har globaliseringen for Danmarks vedkommende bl.a. betydet, at landet ikke mere er det enisk og religiøst set homogene samfund, som mange danskere har som en idealforestilling, og som i høj grad også var en realitet i tiden op til midten af 1960'erne.

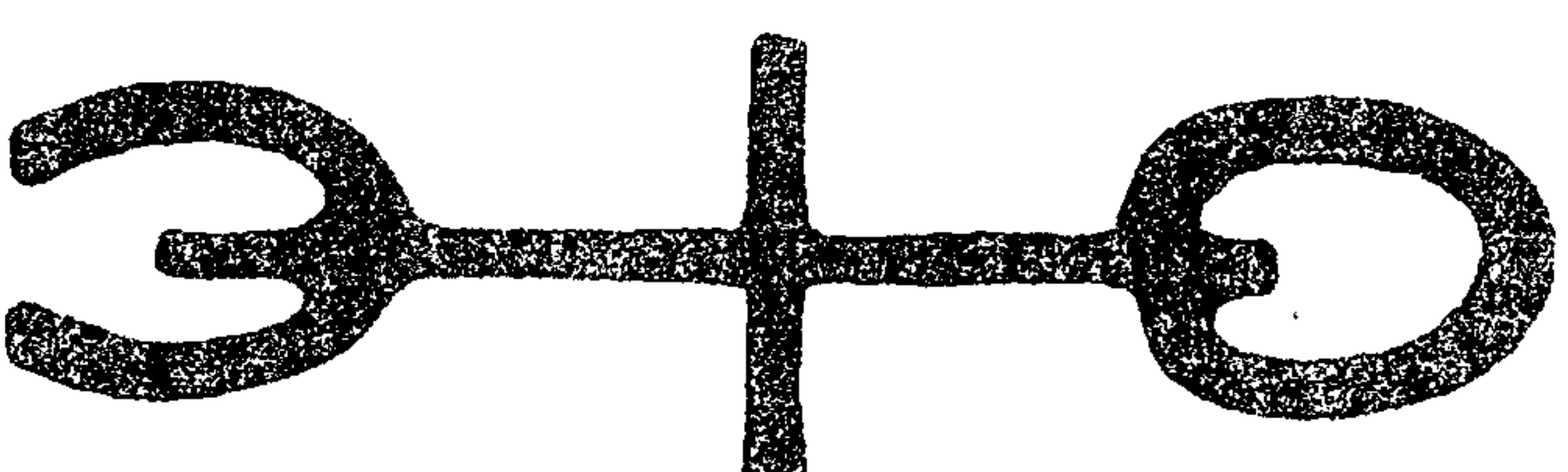
Det er min gennemgående hypotese i mit arbejde med globalisering og religiøs forandring i Danmark, at udfordringerne fra globaliseringen bl.a. kan belyses på frugtbar måde ved at studere dansk civilreligion, dens ideologi og fremtrædelsesformer samt dens forskellige aktører og deres særintereser. Denne hypotese og dens forudsætninger, herunder karakteriseringen af civilreligion generelt har jeg diskuteret andetsteds (Warburg 2005a, Warburg 2005b). I stedet for en gentagelse af denne diskussion vil jeg gå direkte over til at analysere et konkret eksempel på dansk civilreligion, som samtidig følger sig ind i temaet religion og krig.

Eksemplet er 6. juli-festen i Fredericia, hvis historiske baggrund er en dansk sejr i et af de afgørende slag under Treårskrigen i 1848-50. Som det vil fremgå, besidder 6. juli-festen klart alle generelle karakteristika ved civilreligion. Festens højdepunkt er en rituel sørge- og sejrmarch, hvor deltagerne dels mindes de over 500 faldne danske soldater, dels fejrer sejren, danskheden og

CHAOS

DANSK-NORSK TIDSSKRIFT
FOR RELIGIONSHISTORISKE
STUDIER

NR. 45 · 2006

RELIGION
OG
KRIG

MUSEUM TUSCULANUMS FORLAG
KØBENHAVNS UNIVERSITET